

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdanova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODELI.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Firuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODELI	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Allabergenova Nilufar Shermetovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI	309
Jabbarova Charos Aminovna	
ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	316
Alikulov Samar Abdirashidovich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAYT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	322
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА	329
Камолова Феруза Кахрамоновна	

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL	333
Oliyoyrova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxeamedova Yayra Atxamovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI	339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich	
KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJIRIBASI	343
Iminova Nargizaxon Akramovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI	350
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna	
XUSUSIY KORXONALARDA KADRLAR MENEJMENTI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	358
Alimova Dildora Damirovna	
BANK TRANSFORMATSIYASI TUSHUNCHASI VA UNING MENEJMENTDAGI O'RNI	363
Rajabov Oybek Panjievich	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	367
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
BOZOR KONYUNKTURASIGA MOS PIYOZ YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	371
Sadikova Shohida Obidqul qizi	
HUDUDLARDA MAISHIY XIZMATLAR SOHASINI KLASTERLASH VA RESURS SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	375
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
XUSUSIY VA KORPORATIV TUZILMALARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI HAMDA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISH AMALIYOTI	380
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
YIRIK VA KICHIK BIZNES O'RTASIDA KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	385
Nasirova Kamola Alimovna	
MOLIYAVIY HISOBOTLARNING QAROR QABUL QILISH JARAYONIDAGI IQTISODIY ROLI	394
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Yahyayeva Ra'no Raximovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING INVESTMENT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL ECONOMY (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)	400
Khatamov Nurbek Achildiyevich, Sharifi Abdul Fatah	
DAVLATNING FISKAL VA MONETAR SIYOSATI UYG'UNLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH	405
Uralov Shavkat Maxramovich	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	410
Yusubov Muzaffar Alimbayevich	
BANKLARDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING MIJOZLAR QONIQISH DARAJASIGA TA'SIRI	414
Ro'ziboyev Shuxrat Komilovich	
BOJ-TARIF SIYOSATI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY YO'NALISHLAR	418
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHDA BOSHQARUV KADRLARINING KOMPETENSIYASI	424
Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich	

ZIYORAT TURIZMIDA DESTINATSIYA VA GEOAXBOROT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Qosimov Jahongir Ro'ziboyevich, Suyunova Nilufar	
YEVROPA DAVLATLARIDAGI KORXONALARDA MOLIVAVIY REJALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI VA ULARDAN O'ZBEKISTON MOLIVA TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
TASHKILOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA LOYIHALARINI BOSHQARISH	446
Xasanov Odilxon Kaxxorovich	
O'ZBEKISTON TURIZM SANOATINING XALQARO RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	450
Kobilova Shozoda Timurovna, Isxakova Sarvar Ayubovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LABOR THEORY: EVOLUTION, CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS.....	456
Tukhliyev Bakhodir Adinaevich	
ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПЕРВОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В СИСТЕМЕ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	460
Астанов Зафар Муродуллаевич	
TA'LIM MUASSASALARIDA O'QITISH SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	466
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	472
Norboyev Sarvar Azodovich	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	476
Xatamova Manzura Ochilidievna, Safarov Botir Isaq o'g'li	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	482
To'rayeva Nafisa Odiljonovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISHNING PUL MUOMALASI BARQARORLIGIGA TA'SIRINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	487
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
O'ZBEKISTONDA TAKSI XIZMATLARI BOZORIDA INSTITUSIONAL ISLOHOTLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	491
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li	
EKOLOGIK TANGLIK SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YERLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	497
Kudiyarov Aybek Alisherovich	
BANK LIKVIDLIGINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	502
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
IQTISODIY FAOLIYAT TURLARI BO'YICHA SANOAT ISHLAB CHIQARISH TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH.....	509
Almardanova Farzona Tulkin qizi, Kasimov Azamat Abdurkarimovich	
QUYI AMUDARYO IQTISODIY MINTAQASI CHEGARABO'YI HUDUDLARINING TURISTIK IMKONIYATLARI.....	515
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
SURXONDARYO VILOYATIDA ULGURJI SAVDO HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	522
Turotova Sohiba Djumanazarovna	
MINTAQADA INNOVATSION USULDA BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	531
Davranov Odil Jumanazarovich	

ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI VA MAHSULOT TANNARXINING BOSHQARUV TAHLILINI AMALGA OSHIRISH USULLARI	538
Xamidova S.Ya.	
STRATEGIES FOR INCREASING COMPETITIVENESS IN DEVELOPING EXPORT ACTIVITIES IN SMALL ENTERPRISES.....	544
Nasridinova Shokhida Taufikovna	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR	551
To'g'onov Ibroximxo'ja	
XUSUSIY TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY RESURLARINI MUSTAHKAMLASHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI.....	555
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
PENSIYA JAMG'ARMASI DAROMADLARI SHAKLLANISHI MASALALARI.....	562
Sherjonov Doniyor Saparbaevich	
EKSPORT VA VALYUTA OPERATSIYALARINING NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLARI.....	566
Sobirova Xilola Rustam qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA AHOLI JON BOSHIGA CHAKANA SAVDO AYLANMASI HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	571
Qudratova Shahnoza Shuhrat qizi	
XO'JALIK JAMIYATLARIDA BOSHQARUV ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	579
Valijonov Akmaljon	
XIZMATLAR IQTISODIYOTI VA UNI RIVOJLANISHNING NAZARIY ASOSLARI	584
Abduxoliqova Farangiz Abduxoliq qizi	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT-LOGISTIKA TIZIMI: HOZIRGI HOLATI, MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	588
Kuvandikov Shuxrat Oblokulovich, Abduxalikova Komila Abduxalikovna	
ИНТЕГРАЦИЯ МЕТОДОВ КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ ПО ВИДАМ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ (АВС) И ЦЕЛЕВОГО КАЛЬКУЛИРОВАНИЯ (ТС) КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	595
Киличева Ф.Б.	
GAZ TARMOQLARINI MODERNIZATSIYA QILISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	601
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
SOLIQ NAZORATI TIZIMI: IQTISODIY MOHIYATI, SHAKLLARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	606
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li	
УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ЕГО ФИНАНСОВОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ	610
Агзамов Авазхон Талгатович, Алиева Сусанна Сейрановна	
NOBANK KREDIT TASHKIOTLARINING AKTIV OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	618
Sardor Karimov Boydulla o'g'li	
INVESTITSION JOZIBADORLIKNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSIYA NAZARIYALARI INTEGRATSIYASI	624
Abdullayeva Nilufar Ruslanovna	
QURILISH KORXONALARINI KORPORATIV QIMMATLI QOG'OZLAR ORQALI MOLIYALASHTIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBASI VA UNI QO'LLASH YO'NALISHLARI.....	630
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
OPEN BANKING AS A DRIVER OF FINANCIAL INNOVATION AND INCLUSION IN UZBEKISTAN'S BANKING SECTOR.....	637
Kuvatova Oliya Sheraliyevna, Asadbek Ergashov	
TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY SAMARADORLIGINI BOSHQARISH VOSITALARI	642
Sadikov Q.M.	

BOSHQARUV HISOBIDA NARX SHAKLLANISHINING NAZARIY JIHATLARI (TOVAR BOZORIDA USTUN MAVQEGA EGA XO'JALIK SUBYEKTLARI MISOLIDA).....	646
Xaitmetov Elmurat Sidikmatovich	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ВВП НА ОСНОВЕ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ МОДЕЛЕЙ	652
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
XALQARO LOYIHALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI INTEGRATSIYA YETUKLIGI MODEL VA SAMARADORLIKNI BAHOLASH METODOLOGIYASI	659
Ne'matova Bonura Umid qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDITNING MOHIYATI, MAQSADI VA ASOSIY VAZIFALARI	664
Mamatqulov Avazbek Axmadaliyevich	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI FAOLIYATIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV ASOSIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	674
Xusanova Gavhar	
MAHALLIY SHAROITDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI KO'P MEZONLI BAHOLASHNING IQTISODIY YO'NALTIRILGAN GIBRID MODEL VA UNING AMALIY QO'LLANILISHI.....	679
Mirzayeva Shaxnoza Mamat qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O'RNATILGAN QUVVATLARINI TAHLIL QILISH	683
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o'g'li	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LARNING NAZORATINI TASHKIL QILISH.....	688
Dadaboyev Tulqinjon Yusupjonovich, Dadaboyev Abdurahmon Ne'matjon o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA ZAMONAVIY AHAMIYATI	693
Yusubov Inomjon Ikrom o'g'li	
MOLIYAVIY RESURLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK VA AMALIY JIHATLARI	699
Narzulloyev Behruz Baxtiyor o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARI AMALIYOTI TAHLILI	702
Kazakbayev S.B.	
BOG'DORCHILIK TARMOG'NI RIVOJLANTIRISHDA SUV TEJAMKOR TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	705
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
MHXS ASOSIDA SUG'URTA KOMPANIYALARINING BUGALTERIYA HISOB VA MOLIYAVIY TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI.....	709
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ XO'JALIGINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA DAVLATNING IMTIYOZLI MOLIYALASHTIRISH MYEXANIZMLARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	718
Xolmatov Sanjarbek Xojimamatovich	
MAHALLA TIZIMIDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI.....	724
Berkinov Bozorboy Berkinovich	
XALQARO TURIZM BOZORIDA MICE TURIZMINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH JARAYONLARINING NAZARIY ASOSLARI	728
Fayyoza Xalimova Nafasovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA MIJOZLARGA YO'NALTIRILGAN BIZNES JARAYONLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH AMALIYOTI.....	733
A.M. Azimov	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BANDLIKNI LEGALLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	737
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA BANDLIKNI LEGALLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI

Xalimbetov Farxad Bagibekovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Ijtimoiy-gumanitar va aniq fanlar kafedrası katta o'qituvchisi
Email: fxalimbetov@tsue.u

Annotatsiya. Mazkur maqolada raqamli transformatsiya sharoitida bandlikni legallashtirishning institutsional mexanizmlarini takomillashtirish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda norasmiy bandlikni qisqartirish hamda mehnat resurslarini rasmiy iqtisodiyotga jalb etishda raqamli texnologiyalar, platformaviy yechimlar va ma'lumotlar integratsiyasining o'ri asoslab berilgan. Xususan, obodonlashtirish davlat korxonasi faoliyati misolida texnologiyalarni integratsiya qilish, ish jarayonlarini optimallashtirish, katta ma'lumotlar tahlili asosida aholi ehtiyojlarini aniqlash va xizmat turlarini diversifikatsiya qilish orqali rasmiy bandlikni kengaytirish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan.

Shuningdek, mahallalar bilan hamkorlikni kuchaytirish, raqamli buyurtma platformalarini joriy etish, soddalashtirilgan mehnat munosabatlari va ijtimoiy himoya mexanizmlarini takomillashtirish orqali norasmiy ishlovchilarni legallashtirish modeli taklif etilgan. Tadqiqot natijalari obodonlashtirish xizmatlari ko'rsatish tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish, xizmat sifati va shaffofligini ta'minlash, ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, shuningdek, aholi ishtirokini kengaytirishga xizmat qiladi.

Mazkur yondashuv raqamli transformatsiya sharoitida bandlikni rasmiylashtirishning kompleks institutsional modelini shakllantirishga nazariy va amaliy asos yaratadi.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, rasmiy bandlik, legallashtirish, institutsional mexanizm, diversifikatsiya, modernizatsiya.

Abstract. This article analyzes the issues of improving institutional mechanisms for employment legalization in the context of digital transformation. The study substantiates the role of digital technologies, platform-based solutions, and data integration in reducing informal employment and integrating labor resources into the formal economy. In particular, using the example of a state landscaping enterprise, the paper examines opportunities to expand formal employment through technology integration, workflow optimization, identification of population needs based on big data analytics, and diversification of service types.

Furthermore, a model for legalizing informal workers is proposed through strengthening cooperation with mahalla institutions, introducing digital order platforms, simplifying labor relations, and improving social protection mechanisms. The research findings contribute to enhancing management efficiency in the provision of landscaping services, ensuring service quality and transparency, strengthening socio-economic stability, and expanding public participation.

This approach provides both theoretical and practical foundations for developing a comprehensive institutional model for employment formalization in the context of digital transformation.

Key words: digital transformation, formal employment, legalization, institutional mechanism, diversification, modernization.

Аннотация. В данной статье анализируются вопросы совершенствования институциональных механизмов легализации занятости в условиях цифровой трансформации. В исследовании обоснована роль цифровых технологий, платформенных решений и интеграции данных в сокращении неформальной занятости и вовлечении трудовых ресурсов в формальную экономику. В частности, на примере деятельности государственной организации по благоустройству рассмотрены возможности расширения официальной занятости за счёт интеграции технологий, оптимизации рабочих процессов, выявления потребностей населения на основе анализа больших данных и диверсификации видов услуг.

Также предложена модель легализации неформально занятых работников посредством усиления сотрудничества с махаллинскими институтами, внедрения цифровых платформ заказов, упрощения трудовых отношений и совершенствования механизмов социальной защиты. Результаты исследования направлены на повышение эффективности управления системой оказания услуг по благоустройству, обеспечение качества и прозрачности услуг, укрепление социально-экономической стабильности, а также расширение участия населения.

Предложенный подход формирует теоретическую и практическую основу для создания комплексной институциональной модели формализации занятости в условиях цифровой трансформации.

Ключевые слова: цифровая трансформация, формальная занятость, легализация, институциональный механизм, диверсификация, модернизация.

KIRISH

Aholi bandligi to'g'risidagi (Senat tomonidan 2020-yilning 7-avgustida ma'qullangan) Qonunda (4-modda) xizmatlar ko'rsatish (ishlarni bajarish) bo'yicha shaxsiy mehnati bilan ishtirok etishga asoslangan faoliyatni amalga oshiruvchi shaxslar¹ uchun raqamli transformatsiya sharoitida bandlikni rasmiylashtirishning kompleks institutsional modelini shakllantirish maqsadga muvofiq.

Raqamli transformatsiya jarayonlari mamlakatimiz iqtisodiyotida tub tarkibiy o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi mehnat bozori institutlari, bandlik shakllari va mehnat munosabatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Natijada platformaviy bandlik, masofaviy mehnat, o'zini o'zi band qilish kabi yangi ish shakllari paydo bo'lib, an'anaviy mehnat munosabatlarining transformatsiyalashuviga olib kelmoqda.

Shu bilan birga, ko'plab mamlakatlarda, jumladan, O'zbekistonda ham norasmiy bandlik (38% gacha kamaydi) darajasining yuqoriligi iqtisodiy va ijtimoiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatuvchi omillardan biri bo'lib qolmoqda. Norasmiy bandlik davlat budjeti daromadlarining kamayishiga, ijtimoiy himoya tizimining qamrov darajasi pasayishiga hamda mehnat huquqlarining yetarli darajada ta'minlanmasligiga sabab bo'ladi. Shu jihatdan yangi yondashuvlar asosida aholi bandligini ta'minlash, bandlikni legallashtirish masalasi davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Hozirgi zamonda amalga oshayotgan raqamli transformatsiya jarayoni bu jamiyat, iqtisodiyot va davlat boshqaruvida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish orqali tizimlarni tubdan o'zgartirish jarayonidir. Bu oddiy "raqamlashtirish" emas, balki ish uslubi, boshqaruv va xizmat ko'rsatish modelining yangilanishidir. Raqamli transformatsiya jarayonlari ushbu muammoni hal etishda yangi institutsional imkoniyatlarni yaratadi.

Mazkur maqolada raqamli transformatsiya sharoitida bandlikni legallashtirishning institutsional mexanizmlarini takomillashtirish masalalari tahlil qilinadi. Xususan, obodonlashtirish davlat korxonasi faoliyati misolida texnologiyalarni integratsiya qilish, ish jarayonlarini optimallashtirish, mahallalar bilan hamkorlikni kengaytirish hamda raqamli platformalar orqali xizmat ko'rsatish tizimini joriy etish orqali rasmiy bandlikni kengaytirish imkoniyatlari asoslab beriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli transformatsiya va bandlikni legallashtirish masalasi zamonaviy iqtisodiy adabiyotlarda keng yoritilgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ushbu masalani tahlil qilishda, avvalo, texnologik o'zgarishlarning mehnat bozoriga ta'siri haqidagi fundamental tadqiqotlarga murojaat qilish maqsadga muvofiqdir. Erik Brynjolfsson va Andrew McAfee 2014-yilda chop etilgan "The Second Machine Age" asarida raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning barcha sohalarida unumdorlikni oshirish bilan birga, mehnat tuzilmasini tubdan o'zgartirishini asoslab beradi. Mualliflar avtomatlashtirish va algoritmlash jarayonlari past malakali ish o'rinlarini qisqartirishi mumkinligini, biroq yuqori malaka va kreativ ko'nikmalar talab qiladigan yangi ish o'rinlari paydo bo'lishini ta'kidlaydi. Ushbu yondashuv raqamli transformatsiya sharoitida mehnat resurslarini qayta tayyorlash va institutsional moslashuv zaruratini ilmiy jihatdan asoslab beradi.

Daron Acemoglu va Pascual Restrepo 2018-yilda chop etilgan tadqiqotlarida robotlashtirishning AQSh mehnat bozoriga ta'sirini empirik tahlil qilgan. Ular avtomatlashtirish ayrim hududlarda ish haqi pasayishi va bandlik qisqarishiga olib kelganini ko'rsatadi, biroq uzoq muddatda texnologik innovatsiyalar yangi faoliyat turlarini shakllantirish orqali kompensatsiya mexanizmini ishga tushirishini qayd etadi. Ushbu tadqiqot raqamli transformatsiya jarayonida davlat siyosatining ahamiyatini, xususan, qayta tayyorlash dasturlari va ijtimoiy himoya mexanizmlarini takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Raqamli iqtisodiyot va platformaviy bandlik muammolari bo'yicha Guy Standingning 2011-yilda nashr etilgan "The Precariat: The New Dangerous Class" asari alohida ahamiyat kasb etadi. Muallif zamonaviy mehnat

bozorida barqaror ijtimoiy kafolatlardan mahrum bo'lgan yangi ijtimoiy qatlam – “prekariat” shakllanayotganini ta'kidlaydi. Uning fikricha, qisqa muddatli kontraktlar, norasmiy va platformaviy ish shakllari ijtimoiy himoya tizimlarini qayta ko'rib chiqishni talab etadi. Bu yondashuv bandlikni legallashtirishning institutsional mexanizmlarini ishlab chiqishda nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

Platforma iqtisodiyoti va gig-bandlik bo'yicha Juliet Schor 2020-yilda chop etilgan tadqiqotlarida raqamli platformalarning mehnat munosabatlariga ta'sirini tahlil qilgan. U platformalar ish beruvchi va ijrochi o'rtasidagi klassik mehnat munosabatlarini o'zgartirayotganini, biroq ko'pincha ijtimoiy sug'urta va mehnat huquqlaridan chetlab o'tish imkonini ham yaratishini ko'rsatadi. Shu bois u davlat tomonidan platformaviy ishni tartibga solish va minimal ijtimoiy standartlarni joriy etish zarurligini asoslaydi.

Norasmiy iqtisodiyot va bandlikni legallashtirish masalalari Hernando de Soto tomonidan 2000-yilda chop etilgan “The Mystery of Capital” asarida chuqur tahlil qilingan. Muallif rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiy faollikning katta qismi norasmiy sektorda ekanini, asosiy muammo murakkab byurokratik jarayonlar va huquqiy tizimning samarasizligida ekanini ta'kidlaydi. Uning fikricha, mulk huquqi va rasmiy ro'yxatdan o'tish jarayonlarini soddalashtirish orqali norasmiy iqtisodiyotni legallashtirish mumkin. Ushbu yondashuv raqamli “bir darcha” tizimlari orqali bandlikni rasmiylashtirish konsepsiyasiga bevosita metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Mehnat bozorida institutsional yondashuvning nazariy asoslari Douglass North tomonidan ishlab chiqilgan. U 1990-yilda chop etilgan “Institutions, Institutional Change and Economic Performance” asarida institutlarni iqtisodiy rivojlanishning asosiy omili sifatida ko'rsatadi. Northning fikricha, samarali institutlar tranzaksiya xarajatlarini kamaytiradi va iqtisodiy faollikni rag'batlantiradi. Raqamli transformatsiya sharoitida elektron shartnomalar, raqamli identifikatsiya va integratsiyalashgan ma'lumotlar bazasi kabi mexanizmlar aynan tranzaksiya xarajatlarini qisqartirish orqali norasmiy bandlikni legallashtirishga xizmat qiladi.

Xalqaro Mehnat Tashkiloti tomonidan 2018-yilda e'lon qilingan “Women and Men in the Informal Economy: A Statistical Picture” hisobotida dunyo bo'yicha band aholining katta qismi norasmiy sektorda faoliyat yuritayotgani qayd etiladi. Hisobotda raqamlashtirish jarayoni to'g'ri yo'naltirilsa, norasmiy bandlikni qisqartirish va ijtimoiy himoya qamrovini kengaytirish mumkinligi ta'kidlanadi. Bu manba empirik dalillar asosida bandlikni legallashtirish siyosatining dolzarbligini ko'rsatadi.

Raqamli davlat boshqaruvi va elektron hukumat tizimlari bo'yicha Janowski Tomasz 2015-yilda chop etilgan tadqiqotida raqamli platformalar orqali davlat xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi oshishini asoslab beradi. U elektron hukumat tizimlari shaffoflikni kuchaytirishi, korrupsiyani kamaytirishi va rasmiy sektorni kengaytirishga xizmat qilishini ko'rsatadi. Bu yondashuv bandlikni elektron rasmiylashtirish platformalarini yaratishda nazariy asos sifatida ahamiyatlidir.

Shuningdek, Dani Rodrik 2018-yilda chop etilgan tadqiqotlarida globalizatsiya va texnologik o'zgarishlar fonida mehnat bozorining fragmentatsiyalashuvi kuchayayotganini ta'kidlaydi. U inklyuziv iqtisodiy siyosatni shakllantirishda davlatning faol rolini asoslaydi. Rodrikning yondashuvi raqamli transformatsiya sharoitida bandlikni legallashtirishni ijtimoiy adolat va barqaror rivojlanish bilan bog'lash zarurligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, yuqoridagi ilmiy manbalar raqamli transformatsiya mehnat bozorida tuzilmaviy o'zgarishlarni keltirib chiqarishini, platformaviy va moslashuvchan bandlik shakllari kengayishini hamda norasmiy iqtisodiyot muammosini yangi bosqichga olib chiqishini ko'rsatadi. Shu bilan birga, institutlarni modernizatsiya qilish, rasmiylashtirish jarayonlarini soddalashtirish va ijtimoiy himoya tizimini raqamlashtirish orqali bandlikni legallashtirish mumkinligi ilmiy jihatdan asoslangan. Bu nazariy va empirik yondashuvlar raqamli transformatsiya sharoitida bandlikni legallashtirishning institutsional mexanizmlarini ishlab chiqish uchun mustahkam metodologik poydevor yaratadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Raqamli transformatsiya sharoitida bandlikni legallashtirishning samarali institutsional mexanizmlarini aniqlash va amaliy modelini ishlab chiqishdan iborat.

Natijada taklif etilayotgan yondashuv bandlikni rasmiylashtirish jarayonini tizimli ravishda tashkil etish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash hamda aholi ishtirokini kengaytirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot obyekti sifatida raqamli transformatsiya sharoitida mehnat bozori tizimida yuzaga kelayotgan institutsional o'zgarishlar, xususan, norasmiy bandlikni qisqartirish va yollanma mehnatni rasmiylashtirish jarayonlari hamda ushbu jarayonlarda obodonlashtirish davlat korxonasining roli va funksional imkoniyatlari qaraladi. Shuningdek, obodonlashtirish davlat korxonasi faoliyati doirasida mardikorlar va boshqa vaqtinchalik yollanib ishlovchilarni rasmiy bandlikka jalb etish, ularni yagona raqamli platforma orqali ro'yxatga olish, buyurtmalarni taqsimlash, mehnat munosabatlarini shaffoflashtirish hamda ijtimoiy himoya tizimiga integratsiya qilish jarayonlari tadqiqot obyekti tarkibiy qismi sifatida ko'rib chiqiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli transformatsiya insoniyat taraqqiyotining navbatdagi sifat bosqichi sifatida namoyon bo'lmoqda. Tarixiy tajriba shuni ko'rsatadiki, har bir texnologik inqilob mehnat bozorida tuzilmaviy siljishlarni yuzaga keltirgan: ayrim kasblar qisqargan, yangi mutaxassisliklar paydo bo'lgan, mehnat unumdorligi oshgan va iqtisodiy o'sishning yangi manbalari shakllangan. Bugungi raqamli transformatsiya ham mazkur qonuniyatdan mustasno emas. Sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar, katta ma'lumotlar (big data), platformaviy iqtisodiyot va avtomatlashtirish jarayonlari mehnat mazmunini o'zgartirmoqda. Biroq asosiy masala texnologiyalarning o'zi emas, balki ularning ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar tizimiga qanday integratsiyalashayotganidadir. Ayniqsa, bandlikni legallashtirish nuqtayi nazaridan raqamli transformatsiya yangi imkoniyatlar bilan birga yangi chaqiriqlarni ham yuzaga chiqarmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning shakllanishi natijasida bandlik shakllari sezilarli darajada diversifikatsiyalashdi. Masofaviy ish, frilanserlik, platformaviy bandlik, qisqa muddatli kontraktlar, gig-iqtisodiyot kabi yangi mehnat shakllari kengaydi. Bu jarayon mehnat bozori ishtirokchilariga vaqt va makon jihatidan moslashuvchanlik, xarajatlarni optimallashtirish hamda o'z salohiyatini global miqyosda namoyon qilish imkonini bermoqda. Shu bilan birga, bunday erkinlik mehnat munosabatlarining an'anaviy institutsional asoslarini qayta ko'rib chiqishni talab etadi. Chunki mavjud huquqiy normalar ko'pincha doimiy ish joyiga ega bo'lgan, an'anaviy mehnat shartnomasi asosida ishlovchi xodimlarga mo'ljallangan.

Bandlikning yangi shakllari rasmiy va norasmiy mehnat o'rtasidagi chegaralarni xiralashtirmoqda. Platformaviy ish bilan band bo'lgan shaxslar ko'pincha mustaqil ijrochi sifatida ro'yxatdan o'tmaydi, soliqlarni to'liq to'lamaydi yoki ijtimoiy sug'urta tizimidan tashqarida qoladi. Natijada norasmiy iqtisodiyot kengayadi, davlat budjetiga tushumlar kamayadi, ijtimoiy himoya mexanizmlari zaiflashadi. Shu bois raqamli transformatsiya sharoitida bandlikni legallashtirish masalasi strategik ahamiyat kasb etadi. Bu yerda asosiy vazifa – innovatsion mehnat shakllarini cheklash emas, balki ularni zamonaviy, soddalashtirilgan va rag'batlantiruvchi institutsional mexanizmlar orqali rasmiy sektor doirasiga jalb etishdan iborat.

Raqamlashtirish ish beruvchilar uchun shartnoma tuzish, hisob-kitob yuritish va xodimlarni ro'yxatdan o'tkazish jarayonlarini ancha yengillashtiradi. Elektron mehnat shartnomalari, onlayn ro'yxatga olish tizimlari, soliq hisobotlarining avtomatlashtirilishi, yagona raqamli identifikatsiya tizimlari rasmiylashtirish xarajatlarini kamaytiradi. Bu esa norasmiy bandlikni legallashtirish uchun iqtisodiy rag'bat yaratadi. Chunki ko'plab kichik tadbirkorlar va jismoniy shaxslar aynan murakkab byurokratik jarayonlar tufayli norasmiy faoliyat yuritishga majbur bo'ladi. Raqamli platformalar orqali "bir darcha" tamoyili asosida ro'yxatdan o'tish imkoniyati yaratilsa, legallashtirish darajasi sezilarli oshishi mumkin.

Biroq raqamli rasmiylashtirish faqat texnik vosita emas, balki institutsional transformatsiyani ham talab qiladi. Mehnat, soliq va ijtimoiy himoya tizimlari o'zaro integratsiyalashgan axborot almashinuvi asosida ishlashi lozim. Yagona ma'lumotlar bazasi orqali fuqaroning mehnat faoliyati, to'langan soliqlari va ijtimoiy badallari monitoring qilinishi, shu asosda pensiya va boshqa ijtimoiy kafolatlar shakllanishi zarur. Bu nafaqat shaffoflikni ta'minlaydi, balki fuqarolarning rasmiy ishlashga bo'lgan ishonchini ham oshiradi. Agar shaxs o'z to'lovlari evaziga real ijtimoiy himoya olishini his qilsa, u norasmiy sektorda qolishga intilmaydi.

Norasmiy iqtisodiyotning yuqori ulushi mavjud sharoitda bandlikni legallashtirish bo'yicha integratsiyalashgan yondashuv zarur. Bunday yondashuv faqat nazorat choralarga emas, balki rag'batlantirish mexanizmlariga ham tayanishi kerak. Masalan, soddalashtirilgan soliq rejimlari, minimal ijtimoiy badallar, vaqtinchalik imtiyozlar, davlat buyurtmalarida rasmiy ro'yxatdan o'tgan shaxslarga ustuvorlik berish kabi choralar samarali bo'lishi mumkin. Shu bilan birga, raqamli savodxonlikni oshirish, elektron xizmatlardan foydalanishni o'rgatish ham muhim omildir. Chunki ko'plab norasmiy ishlovchilar raqamli platformalardan foydalanish imkoniyatiga ega emas yoki ularni qo'llash ko'nikmasiga ega emas.

Raqamli transformatsiya sharoitida mardikorlar va boshqa yollanma norasmiy ishlovchilarni markazlashgan tartibda rasmiylashtirish uchun institutsional model ishlab chiqish dolzarbdir. Bunda obodonlashtirish davlat korxonasi negizida ishonchli va shaffof bandlik platformasini yaratish taklifi alohida ahamiyatga ega. Mazkur platforma orqali vaqtinchalik ish izlovchilar va ish beruvchilar o'zaro bog'lanadi, elektron shartnoma tuziladi, bajarilgan ish hajmi qayd etiladi hamda avtomatik ravishda soliq va ijtimoiy badallar hisoblanadi. Bu mexanizm bir tomondan norasmiy mehnatni qisqartirsa, ikkinchi tomondan mardikorning ijtimoiy himoyasini kuchaytiradi.

Mahalla institutlari bilan davlat korxonasi o'rtasidagi hamkorlik integratsiyalashgan modelning muhim elementi bo'lishi mumkin. Mahalla darajasida mehnat resurslari to'g'risidagi ma'lumotlar, ishsizlar ro'yxati va ularning malaka darajasi aniqlanadi. Ushbu ma'lumotlar markaziy platformaga uzatiladi va ish beruvchilar bilan tezkor moslashtirish amalga oshiriladi. Bunday model ijtimoiy nazoratni kuchaytiradi, norasmiy kelishuvlarni kamaytiradi hamda mahalla institutining ijtimoiy-iqtisodiy funksiyalarini kengaytiradi.

Shu bilan birga, bandlikni legallashtirishda ma'lumotlar xavfsizligi va shaxsiy hayot daxlsizligini ta'minlash muhimdir. Raqamli tizimlar orqali katta hajmdagi shaxsiy ma'lumotlar yig'iladi. Agar ularning himoyasi yetarli

darajada ta'minlanmasa, fuqarolarning tizimga bo'lgan ishonchi pasayadi. Demak, institutsional mexanizmlar ishlab chiqishda kiberxavfsizlik, ma'lumotlarni shifrlash va axborotdan foydalanish qoidalarini aniq belgilash zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Umuman olganda, obodonlashtirish davlat korxonasi qo'shimcha yo'nalishlar orqali norasmiy ishlovchilarni rasmiy bandlikka jalb qilish va raqamli platformalar orqali buyurtma olish tizimini yaratish bo'yicha quyidagi yo'llarni ko'rib chiqishi mumkin:

1. Norasmiy ishlovchilarni jalb qilish uchun aholi o'rtasida targ'ibot ishlarini olib borish:
  - obodonlashtirish davlat korxonasi o'z faoliyati, ish sharoitlari, rasmiy bandlikning afzalliklari (ijtimoiy himoya, pensiya ta'minoti, tibbiy sug'urta va boshqalar) haqida aholi o'rtasida targ'ibot ishlarini olib borishi kerak;
  - ish bilan ta'minlash markazlari bilan hamkorlik qilish, ya'ni obodonlashtirish davlat korxonasi ish bilan ta'minlash markazlari bilan hamkorlik qilib, ularning ro'yxatida turgan ishsizlarni ishga taklif qilishi mumkin;
  - soddalashtirilgan ishga qabul qilish tartibi, bunda obodonlashtirish davlat korxonasi ishga qabul qilish tartibini soddalashtirishi, ortiqcha hujjatlarni talab qilmasligi va tezkorlikni ta'minlashi kerak;
  - moslashuvchan ish grafiklarini ishlab chiqish, bunda obodonlashtirish davlat korxonasi ishlovchilarga moslashuvchan ish grafiklarini taklif qilishi, ularning shaxsiy ehtiyojlarini inobatga olishi kerak.
2. Raqamli platforma orqali buyurtma olish tizimini yaratish:
  - mobil ilova yoki veb-sayt yaratish, bunda obodonlashtirish davlat korxonasi mobil ilova yoki veb-sayt yaratishi, unda xizmat turlari, narxlari, bajarilish muddati va boshqa ma'lumotlar ko'rsatilishi kerak;
  - to'lov tizimini integratsiya qilish, bunda aholi mobil ilova yoki veb-sayt orqali xizmatlari uchun onlayn to'lov qilishi mumkin;
  - buyurtmalarni taqsimlash tizimini yaratish, bunda obodonlashtirish davlat korxonasi buyurtmalarni ishlovchilar o'rtasida taqsimlash tizimini yaratishi, ularning malakasi, tajribasi va joylashuvini inobatga olishi kerak;
  - mijozlar bilan aloqa tizimini yaratish, bunda obodonlashtirish davlat korxonasi mijozlar bilan aloqa tizimini yaratishi, ularning fikrlarini inobatga olishi va shikoyatlarini hal qilishi kerak.
3. Rasmiy bandlikni ta'minlash:
  - ishlovchilar bilan mehnat shartnomasini tuzish, bunda obodonlashtirish davlat korxonasi ishlovchilar bilan mehnat shartnomasini tuzishi, ularning huquq va majburiyatlarini belgilab qo'yishi kerak;
  - soliq to'lovlarini to'lash masalasida obodonlashtirish davlat korxonasi ishlovchilarning ish haqi uchun soliq to'lovlarini to'lashni ta'minlashi;
  - ishlovchilarni ijtimoiy himoya bilan ta'minlashi, ularga pensiya ta'minoti, tibbiy sug'urta va boshqa imtiyozlarni berishi kerak.
4. Raqamli platformani targ'ib qilish:
  - korxona o'zining raqamli platformasini ijtimoiy media orqali reklama qilishi, aholini xabardor qilishi kerak;
  - boshqa tashkilotlar bilan hamkorlik o'rnatishi, xizmatlarini taklif qilishi mumkin.

Obodonlashtirish davlat korxonasining faoliyatini yanada takomillashtirish maqsadida qo'shimcha boshqa xizmat ko'rsatish yo'nalishlarini tashkil etish va sifatini oshirish mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligida aholi ishtirokini yanada kengaytirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. R.H. Ayupov, G.R. Boltaboeva. Raqamli iqtisodiyot asoslari darslik Toshkent - 2020.
2. Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich. "Servis iqtisodiyotida ish bilan bandlik shakllari transformatsiyasini tadbiq qilishga metodologik yondashuv" Muhandislik va iqtisodiyot 2025.11. №11.
3. Acemoglu D., Restrepo P. Robots and Jobs: Evidence from US Labor Markets. – 2018.
4. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age. – New York: W.W. Norton & Company, 2014.
5. de Soto H. The Mystery of Capital. – New York: Basic Books, 2000.
6. Janowski T. Digital Government Evolution: From Transformation to Contextualization. Government Information Quarterly. – 2015.
7. North D.C. Institutions, Institutional Change and Economic Performance. – Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
8. Rodrik D. Populism and the Economics of Globalization. Journal of International Business Policy. – 2018.
9. Schor J. After the Gig: How the Sharing Economy Got Hijacked and How to Win It Back. – University of California Press, 2020.
10. Standing G. The Precariat: The New Dangerous Class. – London: Bloomsbury Academic, 2011.
11. International Labour Organization. Women and Men in the Informal Economy: A Statistical Picture. – Geneva, 2018.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>